

Aluehallitus 15.6.2026 § 125

§ 125

Liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin käyttöönottaminen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Westergård Mikaela
Aalto Johanna
Ojaniemi Pasi
Diov Leila

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. ottaa käyttöön liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin osaksi henkilökuljetusten palvelujen järjestämisen tuotantotapaa vuoden 2026 aikana, ja
2. hyväksyä liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin arvoksi 2,3 €/km ja arvon määrytymisen periaatteet selostusosassa kuvatun mukaisesti sekä valtuuttaa palvelualuejohtajan, perhe- ja vammaispalvelut, tarvittaessa tarkistamaan palvelusetelin arvoa markkinahintojen muutoksen ollessa vähintään +/- 5 prosenttia.

Käsittely

Käsittelyn aikana jäsen Keisteri-Sipilä teki seuraavan lisäysehdotuksen, jota puheenjohtaja Laiho kannatti:

”Matkabudjettimallin käyttöönoton ja toteutumisen vaikutuksia tulee seurata säännöllisesti. Seurannassa tulee kiinnittää erityistä huomiota käytettävän sovelluksen saavutettavuuteen, matkabudjetin riittävyyteen, asiakkaiden mahdollisuuteen valita tarpeitaan vastaava taksipalvelu sekä yksilöllisten tarpeiden huomioimisen toteutumiseen käytännössä. Lisäksi seurannassa tulee hyödyntää palvelun käyttäjiltä, vammaisneuvostolta ja muilta keskeisiltä sidosryhmiltä saatavaa palautetta sekä arvioida, miten aiemmasta kukkaromallin pilotista saadut kokemukset ja hyvät käytännöt toteutuvat uudessa mallissa. Aluehallitukselle tuodaan seurantatietoja matkabudjettimallin toimivuudesta.

Käsittelyn aikana jäsen Ahjoniemi teki asian palauttamista valmisteluun koskevan ehdotuksen.

Käsittelyn aikana puheenjohtaja Laiho teki seuraavan lisäysehdotuksen, jota jäsen Piirtola kannatti:

”Palvelusetelituottajien valinnassa huomioidaan turvallisuus- ja asiakaspalvelunäkökulmat huomioiden käyttäjäryhmä”

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko jäsen Keisteri-Sipilän lisäysehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus hyväksyi lisäysehdotuksen yksimielisesti.

Koska kukaan ei kannattanut jäsen Ahjoniemen asian palauttamista valmisteluun koskevaa ehdotusta, totesi puheenjohtaja, että ehdotus raukesi kannattamattomana.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko puheenjohtaja Laihon lisäysehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus hyväksyi lisäysehdotuksen yksimielisesti.

Logistiikkapalvelujen päällikkö Diov oli läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn aikana klo 12.27-14.07.

Palvelulinjajohtaja Hokkanen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 12.29.

Tämän asian käsittelyn aikana pidettiin kokoustauko klo 13.00-13.09.

Aluevaltuuston puheenjohtaja Katainen oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.09-13.11.

Toimitilajohtaja Purmonen oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.29-13.31.

Aluevaltuuston 2. varapuheenjohtaja Vuornos poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.37.

Vt. palvelualuejohtaja Mustakari-Ilovuori oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.59-14.01.

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti

1. ottaa käyttöön liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin osaksi henkilökuljetusten palvelujen järjestämisen tuotantotapaa vuoden 2026 aikana,

2. hyväksyä liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin arvoksi 2,3 €/km ja arvon määräytymisen periaatteet selostusosassa kuvatun mukaisesti sekä valtuuttaa palvelualuejohtajan, perhe- ja vammaispalvelut, tarvittaessa tarkistamaan palvelusetelin arvoa markkinahintojen muutoksen ollessa vähintään +/- 5 prosenttia,

3. että matkabudjettimallin käyttöönoton ja toteutumisen vaikutuksia tulee seurata säännöllisesti. Seurannassa tulee kiinnittää erityistä huomiota käytettävän sovelluksen saavutettavuuteen, matkabudjetin riittävyyteen, asiakkaiden mahdollisuuteen valita tarpeitaan vastaava taksipalvelu sekä yksilöllisten tarpeiden huomioimisen toteutumiseen käytännössä. Lisäksi seurannassa tulee hyödyntää palvelun käyttäjiltä, vammaisneuvostolta ja muilta keskeisiltä sidosryhmiltä saatavaa palautetta sekä arvioida, miten aiemmasta kukkaromallin pilotista saadut kokemukset ja hyvät käytännöt toteutuvat uudessa mallissa. Aluehallitukselle tuodaan seurantatietoja matkabudjettimallin toimivuudesta, ja

4. että palvelusetelituottajien valinnassa huomioidaan turvallisuus- ja asiakaspalvelunäkökulmat huomioiden käyttäjäryhmä.

Selostus

Tausta

Henkilökuljetukset ovat olleet muutoksen alla vuodesta 2018 alkaen taksimarkkinoiden kilpailulle vapauttamisen myötä. Hyvinvointialue peri aloituksessaan henkilökuljetuksiin hajanaisen palvelujärjestelmän ja suuren määrän sopimuksia (viimeiset kunnilta siirtyneet sopimukset ovat päättyneet helmikuussa 2026). Länsi-Uudenmaan alueella (ja muualla Suomessa), oli myös haasteita taksien saatavuudessa vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisiin 24/7 kuljetuksiin. Hyvinvointialueen aloituksessa asetettiin henkilökuljetusten tärkeimmäksi tavoitteeksi turvallinen kuljetuspalvelu, joka on käytettävissä vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisesti 24/7 koko alueella. Tätä pidettiin tärkeänä parannuksena menneeseen.

Aluehallitus päätti kokouksessaan 13.11.2023 § 183 henkilökuljetusten hankinnan strategisiksi periaatteiksi lisäksi muun muassa:

- Vammaispalvelulain mukaisille kuljetuspalveluasiakkaille tarjotaan mahdollisuus valinnanvapauteen, asiakas voi valita joko kilometri- ja eurokukkaromallin tai keskitetyn kuljetuspalvelumallin
- Kilometri- ja eurokukkaromallissa asiakkaalla on vapaus valita palveluntuottaja eikä matkustusaluetta ole rajattu

Henkilökuljetusten kilpailutus toteutettiin hankinnan strategisten periaatteiden mukaisesti ja uusi kuljetusten välitysoperaattori ja kuljetusyrietykset, jotka toteuttavat keskitettyä kuljetuspalvelumallia aloittivat vuoden 2025 aikana. Kilometri- ja eurokukkaromallista on ollut käynnissä pilotti, jossa on testattu sen toteutusta. Valmistelussa on arvioitu mikä olisi paras toteutusmalli kilometri- ja eurokukkaraan, ja sen perusteella toteutusmalliksi esitetään ensimmäisessä vaiheessa palvelusetelin (Liikkumisen tuen matkabudjetin palveluseteli) käyttöönottoa.

Liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin valmistelu perustuu vammaispalvelulain (675/2023) uudistukseen. Vammaispalvelulain 30 §:n 2 momentin mukaisesti Hyvinvointialue voi vammaisen henkilön hakemuksesta toteuttaa liikkumisen tuen joko kokonaan tai osittain siten, että sen määrä perustuu matkojen määrän sijaan euromäärään tai kilometri- ja euromäärään. Vammaispalvelulain 31 §:n 3 momentin mukaisesti euromäärään sekä kilometri- ja euromäärään perustuvia matkoja voi tehdä koko maan alueella.

Palveluseteli

Palvelusetelillä edistetään sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjien valinnanvapautta ja mahdollisuuksia hankkia tarvitsemiaan palveluita yksityisiltä palvelujen tuottajilta. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 1 §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelien tarkoituksena on lisätä asiakkaan ja potilaan valinnan mahdollisuuksia, parantaa palvelujen saatavuutta ja edistää hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen sekä sen elinkeinotoimen ja yksityisten palvelujen tuottajien yhteistyötä.

Palveluseteli on yksi vaihtoehto, jolla Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue voi järjestää palveluja asiakkaille. Palvelusetelillä asiakas voi itse valita palveluntuottajan, jonka Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on hyväksynyt määriteltujen laatu- ja muiden kriteereiden mukaisesti. Asiakkaan ja palveluntuottajan sopiessa palvelusetelipalvelusta hyvinvointialue ei ole sopimusosapuolena, koska kyseessä on asiakkaan ja palveluntuottajan välinen sopimus.

Hyvinvointialueen on selvitettävä asiakkaalle tämän asema palveluseteliä käytettäessä, palvelusetelin käytön periaatteet, palvelusetelin arvo sekä omavastuuosuuden määräytymisen perusteet ja arvioitu suuruus.

Liikkumisen tuen matkabudjetin palveluseteli koskee euromääräisenä toteutettavaa liikkumisen tukea, jossa matkustusalueena on koko maan alue.

Toteutusmalli

Kukkaromallin pilottia on hyödynnetty toimintamallin rakentamisessa. Parannuksena pilotoituun kukkaromalliin, uudessa mallissa tulee olemaan parempi kuljetusten saatavuus koko Suomen alueella. Palvelusetelin käyttöönotto mahdollistaa uusien palveluntuottajien lisäämisen palveluun joustavasti, ilman raskasta kilpailutusmenettelyä. Esitetyssä mallissa matkabudjetti toteutetaan osana käytössä olevaa keskitettyä kuljetusten välityspalvelua, jossa asiakas voi valita käyttääkö matkabudjetissaan hyvinvointialueen kilpailuttamaa sopimuskuljetusta tai palvelusetelituottajan tuottamaa kuljetuspalvelua. Vain palvelusetelillä toteutettavissa kuljetuksissa matkustusalueena on koko maan alue.

Asiakkaan matkabudjetin arvo lasketaan asiakkaan palvelutarpeen ja päätöksenteon yhteydessä. Palvelutarpeen arvioinnissa otetaan huomioon asiakkaan kyvykkyys hallita matkabudjettia. Matkabudjetin arvo muodostuu kertomalla asiakkaan palvelutarpeen mukaiset kilometrit palvelusetelin arvolla 2,30 euroa/kilometri.

Palvelusetelituottajan matkan hinta voi vaihdella palvelusetelituottajan hinnoittelun mukaisesti. Asiakkaan valitessa palvelusetelituottajan matkan, vähentyy ilmoitettu hinta automaattisesti asiakkaan matkabudjetista.

Palvelusetelin arvon määrittelyn perusteet

Liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin arvoksi esitetään päätöksenteon hetkellä 2,30 euroa/kilometri.

Ehdotettu palvelusetelin arvo perustuu hyvinvointialueen kuljetussopimusten sopimusajoneuvojen keskiarvoiseen hinnoitteluun, johon on sisällytetty kuljetuksen lähtöhinta (6,25 €/kuljetus) sekä km-hinta 1,60 €. Nämä yhteensä huomioiden hinnaksi muodostuu 2,30 €/km.

Matkabudjetin käyttäjiä arvioidaan vuoden 2026 lopussa olevan noin 400 asiakasta (10 % asiakkaista).

Matkabudjetti vahvistaa asiakkaiden valinnan vapautta ja itsenäistä toimijuutta mahdollistaen asiakkaille omien matkojen joustavampaa suunnittelua. Lisäksi liikkumisen tuen matkabudjetin palveluseteli mahdollistaa asiakkaalle matkustamisen koko maan laajuisesti ja ilman matkamääriä.

Liikkumisen tuen matkabudjetin palveluseteli on asiakkaalle vapaaehtoinen liikkumisen tuen palvelu keskitetyn kuljetuspalvelumallin rinnalla.

Asukas- ja asiakasosallisuuden toteutuminen valmistelussa

Matkabudjettimallin suunnittelussa asiakkaita on osallistettu matkakukkaropilotissa ajalla 1.7.2024-31.5.2026. Pilottiin osallistuneita henkilöitä on haastateltu pilotin aikana ja asiakkaat ovat olleet erittäin tyytyväisiä pilottiin ja sovelluksen toimintaan.

Matkabudjetin ylätason ratkaisu on esitelty vammaisneuvostossa 5.3.2026 osana liikkumisen tuen ajankohtaiskatsausta. Toteutuksen etenemistä seurataan jatkossa säännöllisesti vammaisneuvoston kokouksissa.

Vammaisneuvosto on antanut lausunnon liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin käyttöönotosta 2.6.2026. Vammaisneuvosto pitää myönteisenä tavoitetta asiakkaiden valinnanvapauden ja yksilöllisten tarpeiden paremmasta huomioimisesta. Vammaisneuvosto näkee haasteita valmistelun keskeneräisyydessä, vastuunjaossa, digisidonnaisuudessa sekä asiakkaan oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Vammaisneuvosto esittää, että mallia kehitetään yhteistyössä vammaisneuvoston ja sen kuljetuspalvelutyöryhmän kanssa, huomioiden myös muut sidosryhmät (esim. taksiyrittäjät). Lisäksi eri vaiheita tulee testata ja todentaa niiden toimivuus sekä luoda seuranta- ja raportointikäytännöt ja sopia kehittämismenettelyt.

Yhteenvedona todetaan, että suuri osa lausunnossa esiin nostetuista näkökohdista on jo kehittämistyön piirissä. Osa lausunnossa esitetyistä asioista nousi esiin ensimmäistä kertaa, ja ne on lisätty kehityslistalle jatkokäsittelyä varten.

Vammaisneuvoston esille tuomista teemoista osa on jo käytössä olevia palvelun ominaisuuksia, kuten päätösten vuositason jaksottaminen, jota asiakas voi hakea vammaispalveluista. Sovellusta sekä sen saavutettavuutta kehitetään jatkuvan parantamisen periaatteiden mukaisesti.

Vammaisneuvosto on nimennyt edustajansa kuljetustyöryhmään, minkä kautta se osallistuu palvelutuotannon jatkuvaan kehittämiseen. Kehittämistyön etenemistä seurataan säännöllisesti myös vammaisneuvostossa.

Jatko

Hyvinvointialueen tavoitteena on kehittää kuljetuspalveluita tilanteessa, jossa markkinat ovat olleet käymistilassa vuosia. Tavoitteena on hakea edelläkävijänä uusia toteutusmalleja kuljetusten järjestämiseen. Palvelusetelin käyttöönotto on ensimmäinen askel. Hyvinvointialue selvittää myös mahdollisuuksia avustusperusteiseen kuljetuspalveluun, jossa matkabudjetti toteutetaan avustuksena ja jonka käyttämisessä kuljetuksiin asiakkaalla on täydellinen valinnanvapaus. Jatkokehityksen myötä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue olisi selkeä edelläkävijä toteuttamassa yksilöllisiä kuljetuspalveluita asiakkaan tarpeen mukaan, hyödyntäen monipuolista kuljetusten järjestämispalettia.

Toimivalta

Hallintosäännön 42 §:n kohdan 13 mukaan aluehallituksen tehtävänä on päättää palvelujen järjestämisen periaatteista hyvinvointialuestrategian mukaisesti sekä kohdan 44 mukaan päättää palvelusetelin käyttöönotosta palvelussa.

Liitteet

Oheismateriaali

- Vammaisneuvoston lausunto liikkumisen tuen matkabudjetin palvelusetelin käyttöönottamisesta 2.6.2026

Tiedoksi

Täytäntöönpano

palvelualuejohtaja (perhe- ja vammaispalvelut), hankintapäällikkö, palvelukeskuksen johtaja, logistiikkapalveluiden päällikkö

Päätöshistoria